

Utlåtande Rotel I + Rotel IX (Dnr KS 2018/1778)

Dag- och spolvattenhantering - avtal mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB

Framställan från Stockholm Vatten AB och trafiknämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmänplatsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB godkänns, i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.
2. Stockholm Vatten AB och trafiknämnden medges rätt att löpande göra justeringar i avtalen, som inte är av väsentlig eller principiell betydelse, avseende tillkommande installationer för dagvatten.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med förslag till avtal om dagvattenhantering på allmän platsmark med andra berörda nämnder.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Stockholm Vatten AB (bolaget) och trafiknämnden (nämnden) konstaterar samfällt att det har funnits ett behov av att fastställa gränssnitten för ansvarsfördelningen mellan va-huvudmannen, bolaget, och allmän platsmarkhållaren, trafiknämnden. Efter genomförda utredningar har det bedömts att de överförda dag- och spolvattenanläggningarna utgör va-installationer. Kostnaderna för drift och underhåll av va-installationer bedöms,

till skillnad från den allmänna va-anläggningen, inte få finansieras av taxekollektivet via va-taxan.

Baserat på denna grund har bolaget och nämnden utarbetat ett förslag till avtal som beskriver vilka principer som ska gälla för ansvarsfördelningen, bland annat genom att precisera den förbindelsepunkt som utgör gränsen för va-installationen och den allmänna va-anläggningen. Avtalet tydliggör att bolaget ikläder sig ett ansvar som verksamhetsutövare för dagvatten som uppkommer på allmän platsmark, som trafiknämnden förvaltar.

Avtalet reglerar även den ekonomiska kompensation som bolaget ska erhålla från trafiknämnden för detta. Avtalet kompletterar därmed det överlåtelseavtal daterat den 26 juni 2014 som innebar att va-installationer överfördes till bolaget.

I avtalet tydliggörs vilka slag av anläggningar som avtalet omfattar samt att trafiknämnden ensamt ansvarar för planering, drift, underhåll och investering av galler på rännstensbrunnar, växtbäddar för gatuträd samt ledningar under brokonstruktioner.

Avtalet innehåller även överenskomna former för dokumentation, samordning, planering och uppföljning. Bland annat ska bolaget upprätta en budget för uppskattade kostnader för avtalets omfattning. Budgetarbetet ska följa stadens process för budget och treårsbudget och de leveransdatum som följer av dessa. I takt med att Stockholm växer och omvärldens krav förändras kommer avtalets omfattning succesivt behöva utökas med nya va-installationer. Berörda parter ges därför rådighet att succesivt, inom givna ekonomiska förutsättningar, föra in tillkommande anläggningar inom avtalets omfattning.

Avtalet föreslås gälla till och med den 1 januari 2029 för att därefter förlängas med två år i taget. Avtalets princip möjliggör att andra liknande ansvarsområden i framtiden kan tillföras avtalet, till exempel ansvar för klimatsäkring.

Förutom trafiknämnden förvaltar även andra nämnder allmän platsmark där dagvattnet i vissa fall omhändertas i va-installationer, exempelvis förvaltar stadsdelsnämnderna parkmark. Det framgår att Stockholm Vatten AB har en ambition att teckna avtal med samtliga nämnder som har sådana va-installationer med målet att dessa avtal upprättas under tredje kvartalet 2019. I samband med beslutet om förslaget till avtal om dag- och spolvattenhantering har styrelsen för Stockholm Vatten AB gett verkställande direktören i uppdrag att teckna avtal med berörda nämnder avseende hantering av dagvatten på allmän platsmark.

För att möjliggöra framtida överlåtelser framhåller bolaget att det finns behov av att upprätta nya arbetssätt och ändrade rutiner hos exploateringsnämnden, som innebär att anläggningar och ledningar för dag- och spolvatten särredovisas i exploateringsprojekten så att va-installationen kan överlåtas till bolaget mot en ersättning som motsvarar redovisat värde.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Våra synpunkter

Ett växande Stockholm med en ökande befolkning ställer stora krav på stadens grundläggande uppbyggnad för vattenhantering. Att samla ansvaret för dagvattenhanteringen under en huvudman i staden skapar förutsättningar för kostnadseffektiviseringar samt ökad ekonomisk och organisatorisk tydlighet. Därför är det välkommet att avtalet nu kan komma på plats.

Bilagor

1. Avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmän platsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB
2. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB
3. Protokollsutdrag från Stockholm Vatten AB 2018-12-06

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmänplatsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB godkänns, i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet.
2. Stockholm Vatten AB och trafiknämnden medges rätt att löpande göra justeringar i avtalen, som inte är av väsentlig eller principiell betydelse, avseende tillkommande installationer för dagvatten.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB i uppdrag att återkomma till kommunfullmäktige med förslag till avtal om dagvattenhantering på allmän platsmark med andra berörda nämnder.

Stockholm den 6 mars 2019

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Katarina Luhr

Mats Larsson

Remissammanställning

Ärendet

Bolaget och nämnden konstaterar samfällt att det har funnits ett behov av att fastställa gränssnitten för ansvarsfördelningen mellan va-huvudmannen, bolaget, och allmän platsmarkhållaren, trafiknämnden. Efter genomförda utredningar har det bedömts att de överförda dag- och spolvattenanläggningarna utgör va-installationer. Kostnaderna för drift och underhåll av va-installationer bedöms, till skillnad från den allmänna va-anläggningen, inte få finansieras av taxekollektivet via va-taxan.

Baserat på denna grund har bolaget och nämnden utarbetat ett förslag till avtal som beskriver vilka principer som ska gälla för ansvarsfördelningen, bland annat genom att precisera den förbindelsepunkt som utgör gränsen för va-installationen och den allmänna va-anläggningen. Avtalet tydliggör att bolaget ikläder sig ett ansvar som verksamhetsutövare för dagvatten som uppkommer på allmän platsmark, som trafiknämnden förvaltar.

Avtalet reglerar även den ekonomiska kompensation som bolaget ska erhålla från trafiknämnden för detta. Avtalet kompletterar därmed det överlåtelseavtal daterat den 26 juni 2014 som innebär att va-installationer överfördes till bolaget.

I avtalet tydliggörs vilka slag av anläggningar som avtalet omfattar samt att trafiknämnden ensamt ansvarar för planering, drift, underhåll och investering av galler på rännstensbrunnar, växtbäddar för gatuträd samt ledningar under brokonstruktioner.

Avtalet innehåller även överenskomna former för dokumentation, samordning, planering och uppföljning. Bland annat ska bolaget upprätta en budget för uppskattade kostnader för avtalets omfattning. Budgetarbetet ska följa stadens process för budget och treårsbudget och de leveransdatum som följer av dessa. I takt med att Stockholm växer och omvärldens krav förändras kommer avtalets omfattning succesivt behöva utökas med nya va-installationer. Berörda parter ges därför rådighet att succesivt, inom givna ekonomiska förutsättningar, föra in tillkommande anläggningar inom avtalets omfattning.

Avtalet föreslås gälla till och med den 1 januari 2029 för att därefter förlängas med två år i taget. Avtalets princip möjliggör att andra liknande ansvarsområden i framtiden kan tillföras avtalet, till exempel ansvar för klimatsäkring.

Förutom trafiknämnden förvaltar även andra nämnder allmän platsmark där dagvattnet i vissa fall omhändertas i va-installationer, exempelvis förvaltar stadsdelsnämnderna parkmark. Det framgår att Stockholm Vatten AB har en ambition att teckna avtal med samtliga nämnder som har sådana va-installationer med målet att dessa avtal upprättas under tredje kvartalet 2019. I samband med beslutet om förslaget till avtal om dag- och spolvattenhantering har styrelsen för Stockholm Vatten AB gett verkställande direktören i uppdrag att teckna avtal med berörda nämnder avseende hantering av dagvatten på allmän platsmark.

För att möjliggöra framtida överlåtelser framhåller bolaget att det finns behov av att upprätta nya arbetsätt och ändrade rutiner hos exploateringsnämnden, som innebär att anläggningar och ledningar för dag- och spolvatten särredovisas i exploateringsprojekten så att va-installationen kan överlåtas till bolaget mot en ersättning som motsvarar redovisat värde.

Ekonomi

Stockholm Vatten AB framhåller att det föreslagna avtalet inte påverkar stadens ekonomi på annat sätt än att kostnaderna synliggörs samt att ett samlat ansvar för dagvattenhanteringen hos en aktör ger möjlighet till en mer rationell hantering som möjliggör effektivisering och bättre kostnadsstyrning än om det är fördelat på fler aktörer. Initialt kan kostnader för bolagets inventering och dokumentation tillkomma.

Trafiknämnden redovisar en bedömning av bolagets kostnader för de aktuella installationerna för att belysa vilka kostnader nämnden kommer att behöva planera för under kommande år. För närvarande uppgår avskrivningarna för de hittills överförda anläggningarna till cirka 600 000 kronor per år. Till detta kommer tillsynsavgifter om cirka 200 000 kronor per år samt ett ännu okänt belopp för övrig drift och underhåll.

Sedan kommunfullmäktiges beslut den 16 juni 2014 har reningsanläggningar och pumpstationer färdigställt inom utbyggnationerna av E18 och Norra Länken. Dessa har ett värde av 48 miljoner kronor, varav 18 miljoner kronor hos trafiknämnden och 30 miljoner kronor hos exploateringsnämnden. För dessa anläggningar har bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB bemyndigat verkställande direktören att teckna ett tilläggsavtal till den ursprungliga överlåtelser, som även ska innefatta kompensation för jämkad moms.

Trafiknämnden bedömer att bolagets kostnader för dagvatten efter förvärven kommer att öka med cirka 800 000 kronor per år till följd av ökade avskrivningar hos bolaget. Därtill kan komma ökade kostnader för initiala punktinsatser samt löpande underhåll.

Trafiknämnden konstaterar att om avtalet godkänns kommer de för nämnden ökade kostnaderna för 2019 om drygt 1,5 miljoner kronor att behöva hanteras inom den för året beslutade budgeten. Nämnden framhåller behovet av att bolaget närmare kan precisera kostnaderna för det löpande underhållet i tid för nämndens arbete med att ta fram underlag för budget 2020-2022.

Parterna konstaterar att dagvatten från va-installationer avleds till den allmänna va-anläggningen nedströms förbindelsepunkten och blir där en del av den dagvattenhantering som finansieras via taxan. Trafiknämnden kommer därmed även fortsättningsvis att erlagga taxebaserad avgift för va-huvudmannens kostnader för hantering av dagvatten i den allmänna va-anläggningen.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 28 januari 2019 att föreslå kommunfullmäktige besluta följande

1. Avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmän platsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB godkänns, i enlighet med bilaga 1.
2. Stockholm Vatten AB och trafiknämnden medges rätt att löpande göra justeringar i avtalen, som inte är av väsentlig eller principiell betydelse, avseende tillkommande installationer för dagvatten.
3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att anmoda bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB att återkomma till kommunfullmäktige med förslag till avtal om dagvattenhantering på allmän platsmark med andra berörda nämnder.

Koncernstyrelsen beslöt för egen del att

1. Avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmän platsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB godkänns, i enlighet med bilaga 1.
2. Stockholm Vatten AB och trafiknämnden medges rätt att löpande göra justeringar i avtalen, som inte är av väsentlig eller principiell betydelse, avseende tillkommande installationer för dagvatten.

3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att anmoda bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB att återkomma till kommunfullmäktige med förslag till avtal om dagvattenhantering på allmän platsmark med andra berörda nämnder.
4. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 13 december 2018 har i huvudsak följande lydelse.

I samband med kommunfullmäktiges beslut i juni 2014 om överföring av dagvattenanläggningarna till Stockholm Vatten VA AB (utl. 2014:80, dnr 302-421/2014) fick de berörda nämnderna i uppdrag, och bolaget uppmanades, att i samband med tertialrapport 2 år 2014 återrapportera ändringar i avtal och rutiner som följer av beslutet. Uppdraget har visat sig vara komplext och efter utredningar har bolaget bedömt att dessa anläggningar inte kan ingå i taxeuttaget enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Uppdraget har därför kvarstått och i såväl kommunfullmäktiges budget för 2018 som för 2019 återfinns uppdraget till Stockholm Vatten och Avfall AB att i samarbete med trafiknämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna ska klargöra ansvarsfrågan för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att trafiknämnden och Stockholm Vatten AB nu har tagit fram ett gemensamt förslag till avtal om dag- och spolvattenhantering. Avtalet underlättar det fortsatta gemensamma ansvaret att åstadkomma de effektiviseringar som förutsågs i samband med beslutet om överföringen av anläggningarna. Kontoret ser mycket positivt på att avtalet har potential att användas som mall för de kommande avtalen som bolaget avser att teckna med de stadsdelsnämnder och andra nämnder som också ansvarar för dagvatten på allmän platsmark. Stadsledningskontoret förutsätter att bolaget leder arbetet med att i samsyn med stadsdelsnämnderna och andra berörda nämnder ta fram förslag till avtal som kan föreläggas kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret ser positivt på bolagets ambition att i planeringen av tillkommande va-installationer följa stadens befintliga rutiner och medverka i etablerade forum, som exempelvis i det befintliga samarbetet mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna avseende stadsmiljöinvesteringar. Stadsmiljöinvesteringar är i vissa fall mångfunktionella, exempelvis genom att de fyller ett rekreativt behov samtidigt som de fördröjer dagvattenavrinningen. Genom att synkronisera planeringen för stadsmiljöinvesteringar med planering för investeringar i va-installationer kan staden uppnå effektiviseringsvinster.

Förutom att uppnå effektiviseringar var syftet med överföringen av anläggningarna att bolaget som ensam va-huvudman i staden gavs förbättrade förutsättningar för att bedriva en hållbar dagvattenhantering och att stadens arbete med klimatanpassning förenklas. Detta arbete är av stor vikt för att värna den befintliga bebyggelsen och att möjliggöra ny bebyggelse genom exploatering även på låglänta markområden.

I samband med att staden besvarade remissen *Vägar till hållbara vattentjänster* (SOU 2018:34) från miljö- och energidepartementet, beslutad av kommunstyrelsen den 3 oktober 2018 (Dnr 2018/1064), framgick det att det finns betydande oklarheter i tolkningen av vattentjänstlagen kring ansvar och finansiering av åtgärder inom detta område. Till dess att eventuella förändringar av lagen förtydligar situationen är ett avtalsförhållande mellan berörda parter den för närvarande bästa lösningen. Stadsledningskontoret ser därför positivt på intentionen att avtalets princip möjliggör att andra närliggande ansvarsområden i framtiden kan tillföras avtalet, till exempel ansvar för klimatsäkring.

Stadsledningskontoret noterar att Stockholm Vatten AB i det nu aktuella ärendet påtalar behovet av att upprätta nya arbetssätt och ändrade rutiner hos exploateringsnämnden för att möjliggöra framtida överlåtelse av va-installationer till bolaget till en ersättning som motsvarar dess värde. Kontoret konstaterar samtidigt att exploateringsnämnden redan genom beslutet om överföringen av dagvattenanläggningar i juni 2014 fick i uppdrag att ändra sina rutiner till följd av beslutet.

Stadsledningskontoret konstaterar att det i Budget 2019-2021 inte har tagits hänsyn till ökade årliga kostnader om minst 1,5 miljoner kronor för trafiknämnden med anledning av avtalet, vilket innebär att kostnaderna för 2019 får inrymmas i nämndens budget. I arbetet med Budget 2020-2022 ges en möjlighet att se över de ekonomiska konsekvenserna för trafiknämnden och eventuellt andra berörda nämnder, vilket aktualiserar behovet av förbättrade underlag för kostnadsbedömningar från bolaget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår stadsledningskontoret och koncernledningen att kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB att kommunfullmäktige beslutar att godkänna avtal gällande dag- och spolvattenhantering på allmän platsmark mellan trafiknämnden och Stockholm Vatten AB och att parterna medges rätt att löpande göra justeringar i avtalen, som inte är av väsentlig eller principiell betydelse, avseende tillkommande installationer för dagvatten samt att Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att anmoda bolagsstyrelsen för Stockholm Vatten AB att återkomma till kommunfullmäktige med förslag till avtal om dagvattenhantering på allmän platsmark med andra berörda nämnder.